

Omistajanvaihdos voi olla myös opiskelijoille tie yrittäjyyteen

21.5.2025

Omistajanvaihdoksella viitataan yrityksen omistuksen, hallinnan ja johdon siirtymiseen aiemmalta omistajalta uudelle. Omistajanvaihdoksen kautta voi myös aloittaa yrittäjänä joko siten, että siirtyy perheyrityksen johtoon, tai siten, että ostaa toimivan yrityksen tai sen liiketoiminnan. Edellisessä tapauksessa puhutaan sukupolvenvaihdoksesta ja jälkimmäisessä yrittäjyydestä yritysoston kautta (entrepreneurship through acquisition; ks. esim. Hoffman ym., 2023)

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa on kehitetty Entre Intentio -mittari, jonka käytännön tavoitteena on tunnistaa potentiaalinen yrittäjäksi ryhtyvien opiskelijoiden joukko mahdollisimman aikaisessa vaiheessa opintoja, jotta heitä voidaan tukea jo opintojen aikana. Lisäksi aineistoa on käytetty laajasti yrittäjyysaikomuksiin liittyvässä tutkimuksessa (esim. Joensuu ym., 2013; Joensuu-Salo ym., 2015; Joensuu-Salo, 2020). Tässä artikkelissa keskitytään opiskelijoiden näkemyksiin yrittäjyydestä omistajanvaihdoksen – joko sukupolvenvaihdoksen tai yrityskaupan – kautta.

Luonnonvara-alalla omistajanvaihdos todennäköinen polku

Osana Entre Intentio -kyselyä vastaajaa pyydetään arvioimaan, kuinka todennäköistä on, että hän päätyy yrittäjäksi sukupolvenvaihdoksen tai omistajanvaihdoksen kautta valmistumisen jälkeen tai opintojen aikana. Vuosina 2021, 2023 ja 2024 on kysytty erikseen, kuinka todennäköistä on, että vastaaja päätyy yrittäjäksi ostamalla toimivan yrityksen perheen ulkopuolelta. Kysymyksiin vastataan 7-portaisella asteikolla, jossa

1=erittäin epätodennäköistä ja 7=erittäin todennäköistä.

Koulutusalalla on huomattavan suuri vaikutus todennäköisyyteen päätyä yrittäjäksi omistajanvaihdoksen kautta. Kuten taulukosta 1 ilmenee, erot koulutusalojen välillä olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä kaikkina tarkasteluvuosina lukuun ottamatta vuotta 2009, jolloin luonnonvara- ja ympäristöalan vastaajia oli liian vähän tilastollista analyysia varten. Eroja selittääkin vahvasti agrologiopiskelijoiden luonnollinen näkemys, että yrittäjyyteen päädytään juuri omistajanvaihdoksen kautta. Sen sijaan kulttuurialalla ja sosiaali- ja terveysalalla sekä matkailu- ja ravitsemisalalla omistajanvaihdos nähdään harvemmin todennäköisenä polkuna yrittäjyyteen.

Taulukko 1. Todennäköisyys päätyä yrittäjäksi omistajanvaihdoksen kautta koulutusaloittain aineistonkeruuvuosina.

Tutkinto-ohjelman koulutusala	**Todennäköisyys päätyä yrittäjäksi omistajanvaihdoksen kautta valmistumisen jälkeen (tai opintojen aikana)**											
	2008	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2023**	**2024**
	ka.	ka.	ka.	ka.	ka.	ka.	ka.	ka.	ka.	ka.	ka.	ka.
Kulttuuriala	2,0	2,1	2,0	2,2	2,2	1,9	2,1	1,8	2,3	2,4	1,0	1,7
Luonnonvara- ja ympäristöala	4,1	-	3,6	4,1	4,1	4,2	4,2	5,0	3,6	4,2	4,1	4,5
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	2,2	2,4	2,3	2,6	1,5	3,1	2,0	2,0	2,2	1,8	2,2	2,3
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	2,1	2,1	2,2	1,8	1,9	2,0	1,7	2,0	1,7	2,0	1,6	1,8
Tekniikan ja liikenteen ala	2,3	2,3	2,3	2,5	2,6	2,6	2,3	2,0	2,0	2,3	2,3	2,1
Yhteiskuntatieteen, liiketalouden ja hallinnon ala	2,5	2,3	2,6	2,5	2,7	2,4	2,2	1,9	2,4	2,4	2,6	2,4
Sig.	<0,001	0,673	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
	Asteikko 1–7, jossa 1=erittäin epätodennäköistä, 7=erittäin todennäköistä											

Myös sukupuolella oli merkitystä. Kun verrattiin naisten ja miesten arvioita todennäköisyydestä päätyä yrittäjäksi omistajanvaihdoksen kautta, miesten keskiarvot olivat johdonmukaisesti korkeammat. Erot olivat kaikkina tarkasteluvuosina vähintään tilastollisesti lähes merkitseviä ($p<0,05$) ja vuosina 2011, 2013, 2018 ja 2023 erittäin merkitseviä ($p<0,001$). Tämä on tyypillistä yrittäjyysaikomuksiin liittyvälle suomalaiselle tutkimukselle: miesten intentiot ovat joka suhteessa korkeampia.

Vanhempien roolimalleilla huomattava rooli

Sillä, onko opiskelijalla lähipiirissään yrittäjiä, oli huomattava vaikutus todennäköisyyteen päätyä yrittäjäksi omistajanvaihdoksen kautta. Kuten taulukosta 2 voi havaita, opiskelijoilla, joiden lähipiirissä ei ole yrittäjiä, keskiarvot jäivät alle kahden, mutta jos lähipiirissä oli yrittäjiä, keskiarvot olivat selkeästi korkeampia. Erot ryhmien välillä olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä jokaisena tarkasteluvuotena. Jo aiempi tutkimus onkin selkeästi osoittanut, että roolimalleilla on huomattava vaikutus yrittäjyysaikomuksiin (esim. Cardella ym., 2020) sekä yrityksen perustamisaktiivisuuteen (Joensuu-Salo ym., 2025).

Taulukko 2. Todennäköisyys päätyä yrittäjäksi omistajanvaihdoksen kautta suhteessa lähipiirin yrittäjyyteen.

Aineiston keruu	Todennäköisyys päätyä yrittäjäksi omistajanvaihdoksen kautta valmistumisen jälkeen (tai opintojen aikana)		Sig.
	Lähipiirissä on yrittäjiä	Lähipiirissä ei ole yrittäjiä	
	ka.	ka.	
2008	2,8	1,9	<0,001
2009	2,5	1,8	<0,001
2010	2,7	1,9	<0,001
2011	2,9	1,8	<0,001
2012	2,8	1,9	<0,001
2013	2,8	1,9	<0,001
2018	2,6	1,4	<0,001
2019	2,5	1,6	<0,001
2020	2,4	1,8	<0,001
2021	2,7	1,9	<0,001
2023	2,7	1,9	<0,001
2024	2,6	1,8	<0,001

Asteikko 1–7, jossa 1=erittäin epätodennäköistä, 7=erittäin todennäköistä

Vanhempien tarjoamilla roolimalleilla on erityinen merkitys yrittäjyysaikomusten suhteen (esim. Sørensen, 2007; Joensuu-Salo ym., 2015). Kun katsotaan tarkemmin perheen sisäisiä roolimalleja, eli opiskelijoiden isän tai äidin työuraa, ero oli vielä entistä selvempi (taulukko 3). Jos äidin tai isän työuran pääasiallinen sisältö oli itsensä työllistäminen, todennäköisyys päätyä yrittäjäksi omistajanvaihdoksen kautta oli suurempi kuin jos työuran pääasiallinen sisältö oli palkkatyö toisen palveluksessa. Ero on tilastollisesti erittäin merkitsevä kaikkina tiedonkeruuvuosina.

Huomionarvoista on myös, että jokaisena vuotena keskiarvot olivat korkeampia opiskelijoilla, joiden äiti oli toiminut yrittäjänä, verrattuna opiskelijoihin, joiden isä oli toiminut yrittäjänä. Tässä perinteinen yhteys sukupuolen ja yrittäjyyden välillä kääntyy päälaelleen, sillä nimenomaan äidin roolimalli lisää todennäköisyyttä päätyä yrittäjäksi omistajanvaihdoksen kautta.

Taulukko 3. Todennäköisyys päätyä yrittäjäksi omistajanvaihdoksen kautta suhteessa vanhempien tarjoamaan roolimalliin.

Aineiston keruu	Vanhempien roolimalli Työuran pääasiallinen sisältö	Todennäköisyys päätyä yrittäjäksi omistajanvaihdoksen kautta valmistumisen jälkeen (tai opintojen aikana)			
		Äiti		Isä	
		ka.	Sig.	ka.	Sig.
2008	Palkkatyö toisen palveluksessa	2,3	<0,001	2,0	<0,001
	Itsensä työllistäminen	3,4		3,3	
2009	Palkkatyö toisen palveluksessa	2,1	<0,001	2,0	<0,001
	Itsensä työllistäminen	2,7		2,7	
2010	Palkkatyö toisen palveluksessa	2,3	<0,001	1,9	<0,001
	Itsensä työllistäminen	3,5		3,1	
2011	Palkkatyö toisen palveluksessa	2,2	<0,001	1,9	<0,001
	Itsensä työllistäminen	3,8		3,6	
2012	Palkkatyö toisen palveluksessa	2,3	<0,001	2,0	<0,001
	Itsensä työllistäminen	3,6		3,3	
2013	Palkkatyö toisen palveluksessa	2,3	<0,001	2,1	<0,001
	Itsensä työllistäminen	3,6		3,4	
2018	Palkkatyö toisen palveluksessa	2,0	<0,001	1,6	<0,001
	Itsensä työllistäminen	3,1		3,3	
2019	Palkkatyö toisen palveluksessa	2,1	<0,001	1,7	<0,001
	Itsensä työllistäminen	3,1		3,3	
2020	Palkkatyö toisen palveluksessa	2,1	0,014	1,8	<0,001
	Itsensä työllistäminen	2,7		2,9	
2021	Palkkatyö toisen palveluksessa	2,2	<0,001	2,0	<0,001
	Itsensä työllistäminen	3,0		3,2	
2023	Palkkatyö toisen palveluksessa	2,1	<0,001	1,9	<0,001
	Itsensä työllistäminen	3,4		3,2	
2024	Palkkatyö toisen palveluksessa	2,0	<0,001	1,8	<0,001
	Itsensä työllistäminen	3,4		3,3	

Asteikko 1–7, jossa 1=erittäin epätodennäköistä, 7=erittäin todennäköistä

Omistajanvaihdoksen kautta yrittäjäksi tulemiseen sisältyy sekä sukupolvenvaihdos että yrittäjäksi yritysoston kautta ryhtyminen, joten roolimallin vaikutus saattaa sekoittua perheyrityksen sukupolvenvaihdosmahdollisuuksien vaikutuksiin: luonnollisesti isän tai äidin yrittäjyys lisää huomattavasti mahdollisuuksia päätyä yrittäjäksi sukupolvenvaihdoksen kautta. Siksi tarkasteltiin erikseen vielä roolimallin vaikutusta todennäköisyyteen päätyä yrittäjäksi yritysoston kautta niinä vuosina, kun kysymys on sisältynyt aineistonkeruuseen. Kiinnostavaa kyllä, äidin yrittäjyyden vaikutus oli tilastollisesti merkitsevä kaikkina kolmena vuonna, kun taas isän yrittäjyyden vaikutus oli tilastollisesti merkitsevä vain yhtenä vuonna (taulukko 4). Kysymys sukupolvenvaihdoksista on ollut mukana kyselyssä vuodesta 2008 alkaen, ja kun tarkastellaan nimenomaan sukupolvenvaihdoksia, sekä äidin että isän yrittäjyys olivat tilastollisesti merkitseviä kaikkina tiedonkeruuvuosina.

Taulukko 4. Todennäköisyys päätyä yrittäjäksi yritysoston kautta suhteessa äidin ja isän työuran pääasialliseen sisältöön.

Aineiston keruu	Vanhempien roolimalli Työuran pääasiallinen sisältö	Todennäköisyys päätyä yrittäjäksi ostamalla yritys perheen ulkopuolelta valmistumisen jälkeen (tai opintojen aikana)			
		Äiti		Isä	
		ka.	Sig.	ka.	Sig.
2021	Palkkatyö toisen palveluksessa	2,4	0,002	2,3	<0,001
	Itsensä työllistäminen	2,8		2,7	
2023	Palkkatyö toisen palveluksessa	2,0	<0,001	2,1	0,195
	Itsensä työllistäminen	2,8		2,3	
2024	Palkkatyö toisen palveluksessa	2,0	<0,001	2,2	0,071
	Itsensä työllistäminen	2,9		2,4	

Asteikko 1–7, jossa 1=erittäin epätodennäköistä, 7=erittäin todennäköistä

Johtopäätöksiä

Artikkelissa tarkasteltiin opiskelijoiden näkemyksiä siitä, miten todennäköisesti he päätyvät yrittäjäksi omistajanvaihdoksen kautta. Päällimmäinen havainto aineistosta oli, että myös omistajanvaihdos on potentiaalinen reitti yrittäjyyteen opiskelijoille, joskin ilmeisen valikoituneelle joukolle. Aineisto osoittaa, että roolimallien merkitys on keskeinen omistajanvaihdoksen kautta yrittäjäksi ryhtymiselle. Jos lähipiirissä ei ole yrittäjiä, on äärimmäisen epätodennäköistä, että opiskelija arvioi päätyvänsä yrittäjyyteen tätä reittiä. Yritysoston kautta yrittäjäksi ryhtyminen ei millään tasolla edellytä sitä, että lähipiirissä on yrittäjiä, mutta opiskelija ei välttämättä tule ajatelleeksi tällaista mahdollisuutta, vaikka yrityskauppa voi hyvinkin olla varmempi tapa ryhtyä yrittäjäksi kuin yrityksen perustaminen (esim. Xi ym., 2020). Sukupolvenvaihdosten osalta perheen sisäisten roolimallien merkitys on kaksinainen: toisaalta yrittäjyys perheessä tarjoaa luontevan perheyrittäjyyden oppimisympäristön, toisaalta usein myös mahdollisuuden jatkaa perheessä jo toimivaa yritystä.

Kiinnostava oli myös havainto perheen sisäisten roolimallien (isän tai äidin yrittäjyyden) painottuneisuudesta nimenomaan yritysostojen kohdalla. Aiemman tutkimuksen mukaan naiset reagoivat miehiä vahvemmin ulkoisiin vaikutteisiin, kuten esimerkiksi vahvempien tarjoamaan roolimalliin (Engrialgo & Iglesias, 2017), joten on mahdollista, että vaikutus syntyy nimenomaan siitä, että naiset arvioivat todennäköisyyden yrittäjyyteen yritysoston kautta suuremmaksi silloin, jos heidän äitinsä toimii yrittäjänä; tällöin ero perustuisi sukupuolittuneeseen vaikutukseen. Tätä mahdollisuutta voidaan jatkotutkimuksissa tarkastella erikseen.

Tämä artikkeli on tuotettu Yrittäjyysaikomukset ja niihin vaikuttavat tekijät – tuloksia yrittäjyyspotentiaalin kasvattamiseen EP:llä -hankkeessa, jota on rahoittanut Töysän Säästöpankkisäätiö.

Anmari Viljamaa
tutkijayliopettaja, dosentti
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Marja Katajavirta
asiantuntija, TKI

Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Sanna Joensuu-Salo
tutkijayliopettaja, dosentti
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Aiemmin sarjassa julkaistu:

Entre Intentio -mittarilla kerätty data ainutlaatuinen maailmassa | Julkaisut@SEAMKOpiskelijoiden yrityksen perustamisaktiivisuus noussut viimeisen kymmenen vuoden aikana | Julkaisut@SEAMKViidenneksellä opiskelijoista mielessä idea tai innovaatio, jonka varaan voisi perustaa uutta liiketoimintaa | Julkaisut@SEAMKOpiskelijoiden yrittäjyysinto ei ole yleisistä talousnäkymistä kiinni | Julkaisut@SEAMKKestävän yrittäjyyden osaamisessa korkeakouluopiskelijoilla vielä kehitettävää | Julkaisut@SEAMKYrittäjyydestä kiinnostuneet korkeakouluopiskelijat uskovat yhä omaan yrittäjyysosaamiseensa | Julkaisut@SEAMK

Lähteet

Cardella, G.M., Hernández-Sánchez, B.R., & Sánchez García, J.C. (2020). Entrepreneurship and Family Role: A Systematic Review of a Growing Research. *Frontiers in psychology*, 10, 2939. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02939

Entrialgo, M., & Iglesias, V. (2018). Are the Intentions to Entrepreneurship of Men and Women Shaped Differently? The Impact of Entrepreneurial Role-Model Exposure and Entrepreneurship Education. *Entrepreneurship research journal*, 8(1), 20170013. https://doi.org/10.1515/erj-2017-0013

Hoffmann, A., Kanbach, D. K., & Stubner, S. (2023). Entrepreneurship through acquisition: A scoping review. *Management review quarterly*. https://doi.org/10.1007/s11301-023-00352-6

Joensuu-Salo S. (2020). *Entrepreneurial intention, behavior and entrepreneurship education: A longitudinal approach* (Acta Wasaensia 450) [väitöskirja, Vaasan yliopisto]. Osuva. https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-476-927-3

Joensuu-Salo, S., Katajavirta, M., & Viljamaa, A. (2025). Opiskelijoiden yrityksen perustamisaktiivisuus noussut viimeisen kymmenen vuoden aikana. @SEAMK verkkolehti. https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/verkkolehti/opiskelijoiden-yrityksen-perustamisaktiivisuus-noussut-viimeisen-kymmenen-vuoden-aikana/

Joensuu, S., Viljamaa, A., Varamäki, E., & Tornikoski, E. (2013). Development of entrepreneurial intention in higher education and the effect of gender – a latent growth curve analysis. *Education + training*, 55(8/9), 781–803. https://doi.org/10.1108/ET-06-2013-0084

Joensuu-Salo, S., Varamäki, E., & Viljamaa, A. (2015). Beyond intentions – what makes a student start a firm? *Education + training*, 57(8/9), 853–873. https://doi.org/10.1108/ET-11-2014-0142

Sørensen, J. B. (2007). Closure and Exposure: Mechanisms in the Intergenerational Transmission of Self-employment. Teoksessa M. Ruef & M. Lounsbury (toim.), *The Sociology of Entrepreneurship* (25, s. 83–124). Emerald Group Publishing Limited. https://doi.org/10.1016/S0733-558X(06)25003-1

Xi, G., Block, J., Lasch, F., Robert, F., & Thurik, R. (2020). The survival of business takeovers and new venture start-ups. *Industrial and corporate change*, *29*(3), 797–826. https://doi.org/10.1093/icc/dtz076